

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 46

17. studenoga 2016.

cijena 200 Ft

Županijski susret hrvatskih učenika u Baćinu

Foto: Stipan Balatinac

6. stranica

Županijsko natjecanje

7. stranica

Sambotelske „Djurdjice“

11. stranica

„Popevka“

14. stranica

Komentar

„Saka kita vehne ka korena nema“

„Saka kita vehne ka korena nema“ pjevaju lijepu pomursku popijevku pjevački zborovi, koju je zapisao etnomuzikolog Vinko Žganec u pedesetim godinama prošloga stoljeća, te ih uvrstio u knjigu. Kakvu poruku sadrži ova popijevka i kolika je vrijednost svih zapisanih pučkih pjesama, često ne shvaćaju ni oni članovi zborova koji ih pjevaju. Golema vrijednost Žgančeva rada glede očuvanja usmenoga stvaralaštva, a samim time i kajkavskog narječja nije u dovoljnoj mjeri istaknuta. Mnogi članovi pjevačkih zborova i ne znaju tko je on bio, i u školama se slabo čuje za njega iako je bio prvi koji je uspio dio usmene baštine pomorskih Hrvata, a time i njihovu povijest objelodaniti u knjizi i tako ih zaštititi od zaborava. Zašto govorim o povijesti? Jer su ove popijevke ostatci života toga naroda, njihovih životnih okolnosti, vjerni otisci običaja, tradicija, jezika, glazbene kulture tog naroda. I sam sakupljač bio je načisto s vrijednostima međimurskih popijevaka, koje nadilaze književnu i glazbenu vrijednost, naime one su imale ulogu i u određivanju budućnosti Međimuraca. Kada je Međimurje bilo pod mađarskom okupacijom, Žganec je u vlastitoj nakladi objavio knjigu Hrvatske pučke popijevke iz Međimurja, s kojom je u okviru diplomatskih aktivnosti pridonio donošenju Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od Mađarske i njegovu priključenju matici Hrvatskoj mirovnim ugovorom u Trianonu 1920. godine. Kada govorimo o bilo kojoj narodnosnoj zajednici, uz nju uvijek spominjemo i kulturu i jezik, bez čega bi se ta skupina utopila u većinski narod, bez svog jezika i kulture već nema se čime razlikovati. Nije lako boriti se za opstanak svega toga u drugoj jezičnoj sredini, ali nije bilo lako ni Vinku Žgancu dokazati da Međimurje mora pripadati Hrvatskoj, radio je niz godina kako bi to mogao dokazati. Katkad ni mi, pripadnici narodnosti, ne shvaćamo ozbiljno odgovornost njegovanja i čuvanja onoga što smo naslijedili, do čega bismo se morali držati ako želimo opstati i želimo se razvijati, ako želimo da nas uvažavaju, ako želimo da znaju o našoj opstojnosti. Mnogi naši pripadnici varaju se kada misle da većinski narod cijeni ono kad im se prilagode i postanu gotovo isti. Mnogoput sam čula iz njihovih usta pohvale, eto, ova je zajednica prava, govore hrvatski i mnogo ulažu u promicanje jezika i kulture. Ljudi su različiti, imaju različito radno i životno iskustvo, različite ciljeve, izobrazbu, stavove, ali pripadnici naše hrvatske zajednice u nečemu su jednaki, a to su hrvatski korijeni iz čega proizlazi sve drugo. Ako njih ne zaboravimo, zalijevamo ih dovoljno, neće uvenuti. Čime ih je vrijedno zalijevati? Mješavinom hrvatskog jezika, pjesama, običaja, tradicija i zajedništva. „Vrijeme koje si uložio oko svoje ruže, čini tu ružu tako dragocjenom“, čitamo u Malome princu, pa mislim da vrijedi zalijevati korijen svoje „kite“ jer ako ona procvate, bit će nam vrlo dragocjena.

beta

Glasnikov tjedan

Trump je postao predsjednik najmoćnije države svijeta SAD-a. I nije baš mlad. Imat će uskoro sedamdeset godina. Godine nisu važne premda se često političari u svojim izjavama demagoški pokrivaju njima, te se pozivaju na mlade i obespravljene zadržavajući svoje pozicije, i boreći se za njih svim silama. Pa i s mladima. Jer nije ključ pitanja u starosti ili mladosti, nego u načinu razmišljanja.

Ovih je dana završio mali popis – mikrocenzus 2016. On se provodi u poluvremenu popisa pučanstva koji se obavlja svakih deset godina. Obuhvatio je deset posto cjelokupnoga stanovništva. Cilj

svakoga da slično popisu pučanstva iz 2011. godine što više nas upišemo odgovor „bunjevaca“ u rubriku pripadnik druge narodnosti, i to.. (egyéb, mégpedig..).” Posebice stoga što su prigodom malog popisa pučanstva bila uk-

ljučena i mnoga naselja s hrvatskim živiljem (o čemu smo već pisali). Primjerice, samo u Bačkoj popis je uključivao desetak naselja u kojima djeluju hrvatske samouprave: Aljmaš, Bikić, Baja, Baćino, Čavolj, Dušnok, Sentivan, Gara, Santovo, Kalača, Kačmar,

Kečkemet... Rezultate popisa Središnji statistički ured (KSH) objavit će u svibnju 2017. godine.

Proslavljen je Dan hrvatskih

Zasad bar glede dvojezičnosti daleko smo od propagiranog ideala. Jer dvojezičnost podrazumijeva bar jednako znanje dvaju jezika.

mu je obaviti mjerenje o društvenim promjenama posljednjih pet godina. Na taj će način Središnji statistički ured doći do podataka o broju i sastavu stanovništva prema dobi, spolu, obiteljskome stanju, školskoj spremi, zaposlenosti, narodnosti i nizu drugih demografskih pokazatelja, nadalje dobit će sliku o najvažnijim stambenim podacima. Popis se održao u 2148 naselja u 440 tisuća kućanstava. Sudjelovanje stanovništva obvezno je, ali upitnice su anonimne, podacima se može koristiti samo u statističke svrhe. Koliko se mađarskih građana upisalo u rubriku „pripadnik druge narodnosti“, i to... (egyéb, mégpedig...)? Trebali bismo to znati i politički djelovati s obzirom na vjetrove Bunjevaca, Racova, Bošnjaka, Južnih Slavena... posebice nakon javnih i tajnih poziva tipa: „Molim

knjižnica. Nemamo saznanja da je u hrvatskoj sredini u Mađarskoj učinjen slični poticaj, niti da je bilo koje dijete iz hrvatske sredine u Mađarskoj sudjelovalo u programu mjeseca hrvatske knjige i kvizu Čitajmo sto na sat. Šteta. Ne znam jeli se o tome raspravljalo na nadležnim forumima, ili se uključilo da su dvojna kultura, dvojni identitet i dvojezičnost bogatstvo. Zasad bar glede dvojezičnosti daleko smo od propagiranog ideala. Jer dvojezičnost podrazumijeva bar jednako znanje dvaju jezika.

Gledam pozivnicu. U organizaciju se uključilo i potpomoglo istu desetak organizatora. Priedba zbog broja organizatora svakako zaslužuje našu pozornost. Dok nabrojimo organizatore i njihove čelnike, imat ćemo karticu teksta.

Branka Pavić Blažetin

**Čitajte i širite
Hrvatski glasnik!**

22. Forum hrvatskih manjina

Stručni skup što ga već više od dva desetljeća uspješno organizira Hrvatska matica iseljenika, 4. studenoga u Zagrebu 22. put okupio je predstavnike hrvatskih manjinskih zajednica iz Crne Gore, Srbije (Vojvodine), Mađarske, Češke, Slovačke, Slovenije, Italije (Molisea), Rumunjske i Makedonije. Nedostajali su, iako najmalobrojniji, predstavnici Hrvata iz Bugarske i Kosova i, nažalost, Austrije.

Prije početka skupa sudionike Foruma na Pantovčaku primila je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović. Obnašateljica dužnosti ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Mirjana Piskulić, kako donosi HINA, reče da je tema ovogodišnjega, 22. foruma hrvatskih manjina: Kako u mladima koji su članovi hrvatskih manjinskih zajednica u okolnim zemljama „intenzivirati osjećaj pripadnosti svojoj manjinskoj zajednici“.

Istaknula je da će predsjednicu Grabar-Kitarović zamoliti za jačanje suradnje hrvatskih obrazovnih ustanova s manjinskim zajednicama pri organiziranju jezičnih i kulturnih radionica, posredovanje u većoj institucionalnoj i izvaninstitucionalnoj pomoći u obnavljanju knjižnog fonda manjinskih knjižnica, ponovno pokretanje pitanja nepriznavanja hrvatske nacionalne manjine u Sloveniji i Makedoniji te njezinu potporu u rješavanju pokušaja nametanja bunjevačke samobitnosti Hrvatima u Srbiji.

Kako donosi HINA, hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović primila je predstavnike hrvatskih manjina koji sudjeluju na 22. Forumu hrvatskih manjina u Zagrebu, skupu koji se bavi hrvatskim manjinama u susjednim zemljama u organizaciji Hrvatske matice iseljenika.

U svezi s temom ovogodišnjeg Foruma „Mladi u hrvatskim manjinskim zajednicama – sadašnjost i perspektiva“ predsjednica Grabar-Kitarović ocijenila je da mladi u našim manjinskim zajednicama imaju posebno mjesto u očuvanju hrvatskih korijena, nastavljanju tradicije i povezanosti s domovinom.

Prilikom susreta predstavnici hrvatskih manjina upoznali su hrvatsku predsjednicu s položajem i teškoćama s kojima se susreću, ističući pritom izobrazbu na hrvatskom jeziku u susjednim zemljama.

Predsjednica Grabar-Kitarović rekla je da se prigodom svakoga državnog posjeta veseli susretu s predstavnicima hrvatskih manjina kako bi čula njihove probleme i prijedloge te kako bi osnažila položaj Hrvata u kontaktima s dužnosnicima država u kojima žive.

Kako donosi portal matis.hr, slijedio je Forum u zgradi Hrvatske matice iseljenika gdje se okupljenima obratio voditelj Odjela za hrvatske manjine Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović, koji je vodio skup zajedno s članom Matičina Upravnog vijeća Đurom Vidmarovićem.

Matičina ravnateljica Mirjana Ana-Marija Piskulić kazala je: „U ovo globalizirano vrijeme kada se na Starom kontinentu na sav glas propagiraju manjinska prava i standardi iz Okvirne konvencije Vijeća Europe o zaštiti nacionalnih manjina i iz Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima, bit će vrlo zanimljivo na jednome mjestu čuti istaknute intelektualce iz redova

Sudionike Foruma na Pantovčaku primila je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović.

hrvatskih manjinskih zajednica iz našeg europskog susjedstva, koji će ovdje na današnjem Forumu progovoriti o izazovima odrastanja i školovanja u većinskim domicilnim kulturama. Svjesni činjenice da status svih hrvatskih zajednica, pa tako i mladih u državama u kojima živite uvelike ovisi o skrbi matične domovine, te posebno o motivaciji domicilne sredine da prihvati i razvija manjinsku zajednicu – podsjećam vas da su sve naše zemlje članice Vijeća Europe. Dokumenti Vijeća Europe sve nas skupa obvezuju kada su u pitanju demokratski standardi, pogotovo osjetljivih skupina poput mladih iz manjinskih skupina. Želja nam je da naš današnji skup fokusiran na mlade kroz dijalog i ideje stvori smjernice za kvalitetan odnos prema našem potomstvu iz hrvatskih manjina. Slijedom spomenutoga, iskreno se nadam da će naša današnja diskusija iznjedrili kvalitetne prijedloge i zaključke koji će stvoriti dobar temelj za što bolji rad s mladima. Još jednom sve vas najsrdačnije pozdravljam i pozivam da svojim promišljanjem i aktivnošću pridonese zajedničkom cilju“, kazala je u obraćanju skupu Matičina ravnateljica.

Okupljeni su pokušali, ponukani izlaganjima manjinskih predstavnika i konstruktivnom diskusijom, odgovoriti na brojna pitanja, među kojima i na ona o tome kako mladi pripadnici hrvatskih manjinskih zajednica mogu sačuvati svoja posebna obilježja, a da se pri tome integriraju u socijalni, ekonomski i kulturni sustav većinskog društva, te kakvu ulogu mogu imati mediji i suvremene komunikacijske tehnologije u očuvanju manjinske svijesti do onih kako u većoj mjeri uključiti mlade osobe u aktivnosti manjinskih zajednica...

Kako saznajemo s portala matis.hr, u Forumovu radu iz Mađarske sudjelovali su: HOŠIG-ova ravnateljica iz Budimpešte Ana Gojtan, ravnatelj pečuške gimnazije „Miroslav Krleža“ Gabor Győrvári, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Ivan Guban, urednik Hrvatskoga programa Mađarske radio-televizije Tomo Fűri. Predavanja su imali Ana Gojtan i Gabor Győrvári.

Intervju

Zvonko Milas, predstojnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

Predstojnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske s vašom urednicom

Povod je Vašega današnjeg dolaska u Pečuh XIII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup u organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Zašto ste smatrali važnim da Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, čiji ste Vi predstojnik, bude pokrovitelj Skupa?

Danas sam ovdje, reći ću iskreno, zato što nisam imao priliku dosad biti u Pečuhu. Već nekoliko puta sam doista bio pozivan, a XIII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup bio je doista poseban motiv dolaska. Jezik i poučavanje i očuvanje hrvatskog jezika jest očuvanje hrvatskog identiteta i mislim da je to po meni najveća briga i Ureda i Hrvata izvan Republike Hrvatske, očuvanje one prepoznatljivosti po čemu se prepoznaje da smo Hrvati. Zato sam danas tu. Naravno, želim se sresti s predstavnicima Hrvata koji žive ovdje, porazgovarati o problemima i o svakodnevicu u kojoj žive Hrvati ovdje u Pečuhu i u Mađarskoj uopće.

Jezik je temelj očuvanja nacionalnog identiteta, jezik je ime naroda. Stoga i matična domovina treba ulagati u hrvatsku jezičnu priču izvan njenih granica.

Naravno. Kroz naš Ured različitim aktivnostima, projektima i programima upravo to i pokušavamo. Spomenut ću samo neke od naših aktivnosti. Imamo program Croaticum poučavanje hrvatskog jezika za sve Hrvate izvan Republike Hrvatske koji imaju mogućnosti i koji žele doći u Hrvatsku učiti hrvatski jezik. Do sada je program trajao dva semestra, od ove godine dolazi se na četiri semestra. Mislimo da četiri semestra, dakle dvije godine, mogu polučiti dobre rezultate. Polaznici doista mogu naučiti hrvatski jezik. Mi ih želimo na neki način motivirati da upišu hrvatske studije, hrvatske fakultete, dakle da ostanu u Hrvatskoj,

da Hrvatska postane doista njihova domovina u punom smislu, da ostanu živjeti u Hrvatskoj. Mislimo kako četiri semestra učenje jezika doprinijet će komuniciranju bez ikakve barijere, bez jezičnih prepreka u svakodnevnom životu.

Hrvatska je otvorena i rado će prihvatiti svakoga Hrvata izvan granica Hrvatske koji se želi udomiti u svojoj matičnoj domovini. Ima prostora za to? Hrvati izvan matične domovine velik su potencijal, oni su istinski veleposlanici svoje matične domovine poznavanjem hrvatskog jezika, kulture... Mislite li kako ima potencijala unutar hrvatske države da se smjeste i mladi obrazovani Hrvati iz dijaspore i iseljenišva?

Naravno da ima potencijala i naravno da je i cilj ukupne hrvatske strategije prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske njihov povratak. Kad govorimo, tu ne govorimo samo o Hrvatima koji žive u našem iseljeništvu. S druge strane cilj nam je naš narod, Hrvate u Bosni i Hercegovini na

neki način motivirati i pomoći im da ostanu na svojim vjekovnim ognjištima, dakle tamo odakle su potekli, da tamo ostanu. Oni danas imaju mogućnosti, recimo po zemljama Europske unije, s obzirom na putovnice i na sve, i naravno na bolje uvjete na tržištu, otići. Ali bojim se kad odu, da se više ne vraćaju jer to nije kao prije da odlazi muška glava iz obitelji kako bi prehranio obitelj pa se vrati, ne, danas odlazi cijela obitelj i pogotovo mladi ljudi. Nama je cilj vratiti naše iseljenišvo, pogotovo drugu, treću generaciju, ljude koji su završili fakultet, koji su se afirmirali da li kroz poduzetništvo, kroz kulturu, kroz umjetnost u sredinama u kojima su se oni integrirali na pravi način, dobili sve one vrijednosti iz sredine u kojoj žive, a zadržali ono sve naravno od svojih roditelja ili preko onih s kojima žive, a potječu iz Hrvatske, kako bi mogli prepoznati sve ono što im domovina na neki način nudi. I naš konačni cilj upravo je taj: vratiti sve one koji žele doći u domovinu, ali to moramo na način da u domovini osiguramo uvjete, da im osiguramo upravo ono zbog čega su otišli van i zbog čega odlaze.

Hrvatski narod u Bosni i Hercegovini konstitutivan je narod. Postoje brojne skupine Hrvata, istureni dijelovi hrvatskog naroda koji su trianonskim granicama ili granicama nakon Domovinskog rata ostali izvan Hrvatske. Je li strateški interes Hrvatske ulagati upravo u te prostore da ostane svjestan nacionalni hrvatski element?

Apsolutno. Reći ću iz vlastitog iskustva. Rođen sam u Vukovaru i znamo kako su Vukovar i krajevi oko njega prošli u Domovinskom ratu. Nažalost, danas umire Slavonija, dakle upravo taj dio koji je na istočnim granicama Republike Hrvatske. Odlaze mladi ljudi, odlazi upravo potencijal koji sutra, ja se još uvijek

nadam i vjerujem u to, može oživiti taj dio naše zemlje, cijelu Hrvatsku. U tome možemo pomoći jedino poticajnim mjerama, po meni agresivnom politikom, poreznom, gospodarskom i u obrazovnom smislu, dakle dati sve što je moguće da ostanu tamo. Da se bave poljoprivredom, završe agronomске fakultete, dakle pomoći im da otvore obiteljska gospodarstva, davati im poticaj kako bi ostali.

Do sada ste se zvali Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, utemeljenjem nove vlade dobivate i novo ime: Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Između dosadašnjeg naziva Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i novoga nema velike značenjske razlike. Mi smo, Ured, i dosada bili središnje tijelo državne uprave za suradnju i sve druge poslove što se tiče Hrvata izvan Republike Hrvatske. To ćemo i dalje biti. Dakle, u biti se ništa ne mijenja osim dodatka središnjem državnom uredu i dalje zadržavamo sve ono što smo i dosada radili.

Dakle, mi pokucamo na vaša vrata i vi nas zapravo vodite kroza sve institucije hrvatske države i vlade, na neki način otvarate nam ili pomažete nam otvoriti vrata kroz koja želimo ući.

Kad kažete državni ured, podrazumijeva se razinu koju državni ured ima. Naravno, nije ministarstvo, recimo da je on jedan dio ministarstva koji je dobio određenu samostalnost, razinu, veću dimenziju upravo zbog svih onih koji taj ured zastupa. Mi smo da pomognemo. Znamo svi kako se državljanstvo dobiva preko Ministarstva unutarnjih poslova, ali naravno da je tu i ured, ako nešto zatreba po tom pitanju.

Mi imamo ured dobrodošlicu. Ured dobrodošlica zapravo je ured koji pomaže našim povratnicima, ljudima, drugim riječima, mentorira ih od svih onih papirnatih, birokratskih i drugih obveza koje moraju napraviti do toga da im pomaže u nekakvoj komunikaciji traženja posla, dakle ured čini upravo sve ono što može Hrvatima koji se vraćaju u Hrvatsku, ali i onima koji žive tamo gdje žive pomoći u svakodnevnom životu.

Jedan dan u Pečuhu koliko vam je pomogao da se obogatite znanjima o Hrvatima, vjerujem da ste puno toga već u ovih pola godinu, otkada ste na čelu ureda, naučili!

Točno, pola godine sam na čelu Ureda. U tih pola godine, nekoliko mjeseci je bilo više u tehničkom smislu s obzirom na političku situaciju u Hrvatskoj, ali mislim da sam puno toga vidio, puno ljudi sam upoznao, puno toga sam pročitao, pokušavao shvatiti. Ovo mi je prvi posjet Pečuhu. Naravno da sam se i prije susretao i s gospodinom Guganom i s gospodinom Heppom i s ljudima koji predstavljaju naše Hrvate u Mađarskoj. Pa jedan dan, pogotovo takav kišni kao što je danas, ne predstavlja puno, ali svaki novi čovjek kojeg upoznam, svaki razgovor s njim doprinosi tome da dobijem bolju sliku, da bolje shvatim i na neki način zaključim što je to što te ljude muči, što je to što je ovdje dobro, što možda i mi u Republici Hrvatskoj na neki način prihvaćamo, u koliko mogućnost primijeniti kao nekakav način pomoći upravo ljudima ovdje i drugdje gdje god naši Hrvati žive.

Sljedeće godine porast će potpora narodnosnim ustanovama

U odnosu na ovogodišnju, 2017. godine za četvrtinu će porasti državna potpora namijenjena za obnovu javno-odgojnih ustanova u održavanju narodnosnih samouprava, izjavio je zamjenik državnog tajnika odgovoran za narodnosne i civilne društvene veze, Attila Fülöp. Nasuprot 80 milijuna forinta u 2016. godini, za manja ulaganja mjesnih narodnosnih ustanova 2017. godine dospjet će 100 milijuna forinta.

Uz to narodnosne samouprave dobit će 50 milijuna forinta za ublažavanje administrativnih troškova održavanja ustanova. Sveukupna potpora narodnosti 2017. godine iznosit će 8,7 milijarda forinta. Ukazao je kako je u proteklih pet godina četverostručan broj učenika u narodnosnim školama. U takvim je školama 2010. bilo 3100 učenika, u školskoj godini 2015./2016. pak 12 600. Narodnosne samouprave ove godine preuzele su 14 ustanova, od toga je 13 njemačkih samouprava.

Osim postojećih, vlada će preuzeti daljnja jamstva za osiguranje dostupnosti i kakvoće crkvenog i narodnosnog obrazovanja prema prijedlogu izmjene zakona podnesenom 4. listopada 2016. godine. Cilj je osiguranje kvalitetnog obrazovanja, stvaranje dostupnosti vrsnoga javnog obrazovanja za djecu raznih društvenih slojeva, zato su predali prijedlog o izmjeni zakona o unapređenju jednakog postupka i jednakih mogućnosti. Prijedlog je usuglašavan s predstavnicima Crkve i narodnosti, o njemu su obavijestili i Europsku komisiju. Istaknuli su: neće se odreći postignuća o slobodnom izboru škole, te će maksimalno udovoljiti zahtjevima i jednakom tretmanu. Naglasili su: vlada ne podupire segregaciju i odlučno će nastupiti protiv takvih pojava koje priječe školski i pojedinačni razvoj djeteta. Sročili su ovo: zbog toga je nepojmljiva odluka Europske komisije o pokretanju postupka povrede obveza koji je pokrenut u svibnju zbog „navodne segregacije“ romske djece. Prema ocjeni Ministarstva Bruxelles nije odabrao dijalog i konstruktivno rješenje, vladinu je obavijest odbio „bez bitne provjere“. Podsjetili su: „Na jedinstveni način u Europskoj uniji, 2010. stvoreno državno tajništvo za sustizanje društvenog zaostatka počelo je rad s novim kompleksnim stručnopolitičkim pristupom. Godine 2011. na prijedlog Mađarske, kao predsjedatelja EU-a, rođena je Okvirna europska romska strategija te je Mađarska bila prva zemlja koja je podnijela Mađarsku nacionalnu strategiju za sustizanje društvenog zaostatka, zbog koje, pošto ju je odobrila Europska komisija, mogli su započeti oni razvojni programi čiji su rezultati već opipljivi. Od 2014. stvorena je mogućnost neposrednoga parlamentarnog zastupstva narodnosti, kao i to da su narodnosni glasnogovornici postali članovima stalnoga parlamentarnog odbora koji zastupa narodnosti. „Posrijedi je jedinstveno zastupstvo nacionalnih manjina diljem Europe“ – istaknuto je. Između ostalog napominju da je u krugu Roma u Mađarskoj omjer izloženih siromaštvu ili riziku društvene segregacije opao za šest posto, a po primanjima s pet posto, te da je broj romske mladeži u visokome školstvu u odnosu na početak 2010. s 0,5 posto na početku prethodne školske godine porastao na 1,7 posto. Istaknutu ulogu sustizanja društvenog zaostatka pokazuje i to – dodali su – da su i na okruglome stolu o javnom odgoju, kao i na Antisegregacijskom okruglom stolu i na više stručnih konferencija konzultirali o tome kako integrirano obrazovati učenike s različitim društvenim zaleđem. Vlada podupire 112 Domova sigurnog početka za djecu koji djeluju diljem zemlje te Mrežu škola koja pridonosi školovanju šest tisuća djece u nepovoljnom položaju. Prijedlog izmjene zakona Parlamentu je podnijelo Ministarstvo pravosuđa. Prema obrazloženju cilj je prijedloga da precizira pravila određena u narečenom zakonu i dopuni ih u pogledu crkvenih i narodnosnih škola, sukladno ustavnim zahtjevima te primijeni smjernica Europskog vijeća o jednakom tretmanu osoba bez obzira na rasu ili etničko podrijetlo.

Stipan Balatinac

Županijski susret hrvatskih učenika u Baćinu

U suorganizaciji tamošnje mjesne Osnovne škole i Hrvatske samouprave, 27. listopada u Baćinu je održan „Županijski susret hrvatskih učenika iz Bačke“.

Na već tradicionalnome županijskom susretu bačkih učenika okupilo se umalo 130 učenika iz osam bačkih osnovnih škola predmetne odnosno dvojezične nastave hrvatskoga jezika i desetak pratećih učitelja i nastavnika. Susret je ostvaren sa supotpomom HDS-a, Županijske hrvatske samouprave i pakšanske Nuklearne elektrane.

Družina Tigar osvojila je treće mjesto.

Nakon pozdravnih riječi ravnatelja baćinske osnovne škole Lászlóa Tamaskóá, koji je u ime domaćina svim sudionicima, učenicima i njihovim učiteljima, nastavnicima poželio dobrodošlicu, okupljenima se u ime organizatora obratila učiteljica hrvatskoga jezika Marija Prodan. Ona je posebno pozdravila Angelu Šokac Marković, predsjednicu Hrvatske državne samouprave, Josu Šibalina, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Zoricu Jurčević, višu lektorice hrvatskoga jezika, Janju

Družina Šipak osvojila je prvo mjesto.

Santovački učenici s učiteljicom Evom Gorjanac Galić

Živković, profesorice hrvatskoga jezika pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže, Lenku Herner, umirovljenu učiteljicu baćinske škole, Lanu Jager studenticu hrvatskog jezika bajske Visoke škole iz Zagreba, ujedno članove ocjenjivačkog suda te nazočne predstavnike hrvatskih glasila.

Učiteljica Prodan uz ostalo reče da su se ove godine pozivu odazvali učenici i nastavnici dviju bajskih škola: Fancaške osnovne škole, Osnovne škole „Šugavica“ s Dolnjaka, zatim iz Gare, Kačmara, Santova, Aljmaša, Dušnoka i Baćina. Kao glavni cilj susreta učiteljica Marija Prodan istaknula je da se uz natjecanje i druženje njeguje hrvatski jezik i jača nacionalna svijest, da se očuva opstojnost hrvatske narodnosti u ovoj regiji i ojača osjećaj o nacionalnoj pripadnosti.

Priredbu je otvorila dopredsjednica Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković, koja je uz ostalo naglasila kako činjenica da su se odazvale sve škole u kojima se uči hrvatski jezik te broj sudionika dokazuje privlačnost ove priredbe. Ujedno je zahvalila svim podupirateljima, domaćinima, posebno pak učenicima i njihovim nastavnicima.

Nakon otvorenja održano je jezično natjecanje učenika na temu „Jesen“. Posebno su se natjecali učenici nižih i viših razreda u petočlanim skupinama. Učenici su popunjavali radne listiće s raznim jezičnim i zabavnim zadaćama, natjecali se u raznim športsko-zabavnim vještinama koristeći se plodovima jeseni, a bilo je vremena i za druženje. Kao i svake godine, za vrijeme natjecanja športskom dvoranom odjekivala je hrvatska pjesma i tamburaška glazba.

U kategoriji nižih razreda treće mjesto osvojila je treća družina Fancaške osnovne škole pod nazivom Tigar, drugi su bili Lovci iz Santova, a prvo mjesto osvojili su Mališani iz Dušnoka. U kategoriji viših razreda dva druga mjesta pripala su garskoj družini 8. razreda i Psima osnovne škole „Šugavica“ s bajskog Dolnjaka. Prvo mjesto osvojila je družina Šipak sastavljena od učenika Fancaške osnovne škole.

Županijsko natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Džuretin“

Županijsko natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Džuretin“ te priredba Dani kruha održani su u Martincima, 17. listopada, u prostorijama Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“. Natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku proteklo je u znaku obilježavanja obljetnica dvaju pjesnika: Josipa Gujaša Džuretina i Stipana Blažetina. Naime, 2016. godine obilježavamo 80. obljetnicu rođenja i 40. obljetnicu smrti Josipa Gujaša Džuretina, pjesnika rođenog i pokopanog u Martincima, te 75. obljetnicu rođenja i 15. obljetnicu smrti Stipana Blažetina, pjesnika rođenog u bačkom Santovu, a pokopanog u pomurskom Serdahelu. Goste je pozdravila ravnateljica martinačke škole Ruža Hideg te otvorila izložbu u povodu Svjetskog dana kruha. Slijedio je program posvećen životu i književnom stvaralaštvu Josipa Gujaša Džuretina, a potom natjecanje u kazivanju stihova. U Martince su stigli kazivači iz Mohača, Harkanja, Šeljina, Salante, a naravno na natjecanju su sudjelovali i učenici martinačke dvojezične škole.

Ocjenjivački sud u sastavu Branka Pavić Blažetin, Tomo Furi, Krištof Petrinović poslušao je četrdesetak kazivača stihova na hrvatskom jeziku iz škola s predmetnom nastavom te iz dvojezične martinačke škole. Djeca od 1. do 4. razreda uglavnom su kazivala prekrasne stihove Stipana Blažetina napisane za djecu, primjeric: Znam, Roda i moda, Tužba, Vrabac i lastavica, Zekin doručak, Micko i Gricko, Kaplja, Rečenica. Učenici viših razreda, od 5. do 8., uglavnom su kazivali stihove Josipa Gujaša Džuretina, primjeric: Na izvoru, Ja hoću nešto, Podravini, U valovima proljeća,

Akordi na domaću temu, Kako želiš, Rana jesen u Martincima, Moji roditelji, Na plamtećoj cesti, U noćnom vlaku.

U kategoriji škola u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet (Mohač, Šeljin, Salanta, Starin) ili u satnici stranoga jezika (Harkanj). U kategoriji 1. – 2. razred prvo mjesto pripalo je Kamilli Lájtai (Mohač); drugo Bori Brecka (Mohač); treće Robertu Bori (Salanta), svi učenici 2. razreda. U kategoriji 3. – 4. razred prvo mjesto pripalo je Oliveru Orloviću (Šeljin, 3. r.), drugo Dorianu Keilu (Mohač, 4. r.), treće Balázs Szegfű (Salanta, 3. r.). U kategoriji 5. – 6. razred prvo mjesto pripalo je Miri Fekete (Harkanj, 6. r.), drugo Eriki Molnár (Šeljin, 5. r.), a treće Mirku Kopcsa (Mohač, 6. r.). U kategoriji 7. – 8. razred prvo mjesto pripalo je Dorini Fekete (Šeljin, 8. r.), drugo Réki Balog (Šeljin, 7. r.), a treće Mátéu Turcsányiju (Mohač, 7. r.).

U kategoriji dvojezičnih škola, učenici Hrvatske škole Miroslava Krleže, kako smo čuli od organizatora, zbog zauzetosti nisu se mogli odazvati natjecanju, pa su se natjecali tek učenici martinačke škole, u četiri kategorije, u svakoj po dvoje učenika. U kategoriji 1. – 2. razreda prvo mjesto pripalo je Viktoriji Bérci (2. r.), a drugo Miri Schumann (1. r.). U kategoriji 3. – 4. razreda prva je Laura Várnai (3. r.), a druga Henrietta Rajna (4. r.). U kategoriji 5. – 6. razreda prva je Liliána Várnai (5. r.), a druga Vivien László (6. r.). U kategoriji 7. – 8. razreda prva je Dorina Zsurkai (7. r.), a druga Emilia Bánai (8. r.).

Branka Pavić Blažetin

„Slavite Gospodina pjesmami“

Pjesmarica Mirka Berlakovića predstavljena u Prisiki

Mirko Berlaković

U Zbirki sakralne umjetnosti Hrvata u Ugarskoj, 16. oktobra, u nedilju otpodne, po krunici u crikvi Sv. Egidija, predstavljena je najnovija pjesmarica Mirka Berlakovića. U nazočnosti autora pjesmarice, peljačica ustanove Bernadeta Zadrović pozdravila je Ivana Gugana, predsjednika Hrvatske državne samouprave, nazočne farnike, načelnike, vjernike, zборе i zborovodje iz okolišnih sel. Mirko Berlaković je jedna najvažnija osoba hrvatskoga školstva,

hrvatske kulture u Gradišću. Rodjen je 13. aprila 1941. ljeta. Podučavao je u Bandolu, u Starom Hodasu i u Velikom Borištofu u Austriji. Ovde nastane i direktor glavne škole. U timu i posebno piše školske udžbenike. Berlakovićevo „Hrvatska gramatika“ bila je temelj podučavanja u cijelom Gradišću. Utemeljitelj je Kolo Slavuja. Peljao je pjevačko, a kasnije s tamburaši, prošireno društvo „Harmoniju“. Dugoljetni predsjednik je bio Hrvatskoga štamparskoga društva u Austriji. U domaćem Velikom Borištofu već od 30 ljet se je skrbio za kantorsku službu. U današnjici u Kisegi vrši ov posao za Hrvate. Aktivan je i kot izdavač i kot urednik razliĉnih knjig. Ćlovik je ki živi med dicom, med roditelji, med mladinom, med vjerniki, med ljudji. Živi s narodom svojim, skrbi se za njega, širi hrvatsku svist svakim plodom svojega djelovanja. Tako i pjesmaricama, s narodnim i duhovnim jačkami. „Slavite Gospodina pjesmami“ je najnovija pjesmarica ka je izašla u vlašćoj nakladi Mirka Berlakovića. U njoj je sakupio 90 duhovnih pjesam za različne prilike crikvenoga ljeta. Pjesmaricu je tiskala Izdavaĉka kuća Croatica u Budimpešti. Omot izdanja je oblikovao Štefan Karazman, a lektorica je bila Zorka Kinda-Berlaković. „Kombinacija, imati uz naše stare crikvene jaĉke i jaĉke za mlade, jako dobra kombinacija. Sve jaĉke su naznaĉene s akordi, a ponekad i dvoglasno notirane, ĉa je jako praktiĉno. Tonalitet je izabran tako, da nije previsoka ili preniska jaĉka. Ritam je isto reduciran, ali tako, da se ne zgubi tipus jaĉke pak da se lako jaĉi. Cilj pjesmarice je, da se upotribi“ – pisao je o pjesmarici muziĉar Feri Fellinger. Pjesmaricu i Mirka Berlakovića predstavila je Marija Fülöp Huljev, a o okolnosti izdanja zbirke govorio je Ante Kolić, farnik u mirovini. Berlakovićevu najnoviju pjesmaricu doprimili su kao „pjevanu molitvu“ u vjersku blizinu slijedeći pjevaĉki zbori: nardarske pjevaĉice, „Danica“ iz Bika, „Sv. Cecilija“ iz Sambotela, „Janković“ iz Ćeprega, „Zviranjak“ iz Prisike, „Ljubiĉica“ iz Petrovoga Sela, „Peruška Marija“ iz Hrvatskoga Židana i zbor crikve Sv. Egidija iz Prisike. Mirko Berlaković zahvalio se je na sveĉevanju i izrazio si je želju da kani s ovimi pjesmami i mlade ljude vabiti u crikvu. Skupnim jaĉenjem je završena crikvena prezentacija pjesmarice, a sveĉevanje se je nastavilo uz agape u mjesnom kulturnom domu. Mnogi su kupili ovo izdanje i ĉekali na upisanje posvete ter na bliski, ljudski kontakt s autorom. Cijene pjesmarice su dobrovoljni dari za projekt „Pomoć direktno“, Stinjaĉana Ferija Grandića.

Marija Fülöp Huljev

Regionalni folkfest u Hrvatskom Židanu

„Cvrĉak“ mobilizirao gradišćansku dicitu

Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, sad jur pod peljanjem Fanni Sarközi, po nekoliko ljet pauze, po ĉetvrti put je organiziralo za dicitu i mladinu Gradišćanski folklorni festival „Cvrĉak“, 23. oktobra, u nedilju, u Hrvatskom Židanu. Neprikriiveni cilj omladinskoga društva je da svako ljeta iz cijele regije za jedno otpodne skupadonese folklorashe i tamburashe ki jur od malih nog rado se bavu tancem i muzikom u školskom okviru, ali unutar folklornih sekcijov u pojedini seli. Zvana toga, mladi pri ovakovi prilika i medjusobno se znaju upoznati, a i prikazati jedan drugomu, ĉim se moru diĉiti, vanstati ter razveseliti svoju publiku. Na ĉetvrtom festivalu sve skupa sem vidili devet ansamblov od Ćunova i Hrvatskoga Jandrofa sve do Petrovoga Sela.

Petroviski tamburaški sastav

U židanskom kulturnom domu je najprlje diozimatelje i njevu pratnju pozdravio Štefan Krizmanić, načelnik i ujedno i predsjednik Hrvatske samouprave Hrvatskoga Židana, ki je govorio po glasu nostalgije: – Kad su se naši praoci hteli razveseliti, onda su začeli jaĉiti, i ako su sriću imali, mogli su i tancati. Kad sam ja mladji bio, i mi smo ovako ĉinili, i kad smo duglje ostali u krĉmi ali na priredba, s muzikom smo prošli domom i dali serenadu. Puno lipše je bilo onda nek sad za kompjuterom i mobitelom, ali ja vjerujem da ova dica ka ĉe danas nastupati, svi su vjerni njegovatelji

Trenutak za pjesmu

kultura
kultura
kult ura
Jurica Ćenar

Židanski svirači

folkloru i oni su i naša budućnost – istaknuo je židanski liktar i prikadao rič gradišćanskoj predsjednici i glavnoj organizatorki priredbe Fanni Sarközi, ka je takaj pozdravila dičji skup i zaželjila svim lipo i sadržajno otpodne uz glazbu i jačku. Ljetos smo mogli viditi na židanskoj pozornici petroviske školske tamburaše, diče tančoše iz Gornjega Četara, tamburaše i tančoše iz Koljnofa, muzičare i sjajnu dičju grupu Hrvatskoga Židana, tančoše iz Unde, a pozvani su bili Hrvati iz Slovačke, Hrvatskoga Jandrofa i Čunova. Po riči bivše predsjednice DGMU-a i peljačice koljnofskih tamburašev, Inge Klemenšič, ova spravišća se služu ne samo za sprijateljavanje nego i za stručno savjetovanje med odrašćeni ki

Tamburaši iz Slovačke

djelaju mukotrpno, dokle se pokaže kakov rezultat na bini. A ti uspjehi moraju se predstaviti ne samo u domaćoj sredini nego i drugoj publiku, zato su organizatori potpuno sigurni u tom da će se ovo spravišće prirediti svako ljetu, samo u drugom naselju. Uz domaće grupe ovput su bili šlag na torti gosti iz Slovačke ki su se predstavili kot

Koljnofski folkloriši

mladi profesionalci, tako u glazbi kot i folkloru. Radoslav Janković ml., dirigent tamburašev i solopjevač, jako se je veselio da su i oni po prvi put dobili poziv na ov festival, jer su se jako dobro čutili u Hrvatskom Židanu i mnogo gratulacijov su pobrali.

Undanci u publiku

Četvrti „Cvrčak“ je bio završen s druženjem i južinom u Društvenom centru u zaufanju da kljetu se nastavlja gradišćanska svirka i tanac.

Tiho

I predsjednica DGMU-a Fanni Sárközi je zaszvirala s Koljnofci

Četarska školska folklorna grupa

„Za kršćanina postoji samo jedan stav prema budućnosti, a to je nada u spasenje.“

Hodočašće u Međugorje

Eržebetvaroška Hrvatska samouprava, na čelu s predsjednicom Katicom Benčik, redovito organizira putovanja, primjerice po Hrvatskoj, na R iječki karneval, karlovačke Dane piva, ili, po potrebi, sufinancira sadržaje budimpeštanske Hrvatske škole. Ove su jeseni, od 20. do 23. listopada, organizirali putovanje u Međugorje, Mostar, Dubrovnik i Sarajevo, na kojem je sudjelovalo četrdesetak vjernika Hrvata, Mađara i Grka.

„Nada je povjerenje“ – kaže Gospa, Kraljica Mira. Tako se naša skupina, na poziv Nebeske Majke uputila prema Međugorju kako bi kroz molitvu tražila njezin blagoslov, pomoć i kako bi ublažila naš bol, uslišila sve naše brige i teškoće. Među hodočasnicima bilo je tko je prvi put krenuo na susret s Međugorjem, s našom Gospom. U ranim jutarnjim satima stigli smo u Sarajevo, u grad koji je poznat po svojoj tradicionalnoj kulturnoj i vjerskoj raznolikosti, koji se katkad naziva „Jerusalem Europe“. Nažalost, zbog kratkoće vremena stigli smo posjetiti tek uže središte grada, Baščaršiju. U popodnevnom satima smo ugledali međugorsku crkvu, približavajući joj se, začuli smo zvuke mile nam marijanske pjesme, koju pjevaju hodočasnici cijeloga svijeta: „Došli smo ti, Majko draga, sa svih strana ove zemlje, donijesmo ti jade svoje i u njima svoje želje“, čije su nas riječi i ovoga puta ganule. I ovoga puta bili lijepo i prijateljski primljeni kod gospodina Mije, koji je poput pravoga domaćina izašao nam ususret. Pošto smo okrijepili svoje tijelo, krenuli smo kako bismo okrijepili i svoju dušu. Na putu prema Križevcu neizmjenično smo molili krunicu na hrvatskom i mađarskom jeziku. Dođuše, pratila nas je i kiša, koja nas nije omela, štoviše osnažila nas za nastavak puta. Uz molitvu i pjesmu stigli smo do križa. Svi su hodočasnici utihnuli od ganuća i svatko se molio Gospi za svoje nakane. Naša hrvatska skupina molila je za sve Hrvate u Mađarskoj, za mađarsku narodnost

diljem svijeta, nismo zaboravili ni za našu matičnu domovinu Hrvatsku, a također ni za naš HOŠIG. Duhovno obogaćeni, vratili

smo se s brda i nastavili s klanjanjem u međugorskoj crkvi. Teško je opisati susret s Međugorjem, s Djevicom Marijom, te posebne i uzdignute trenutke, koji su nas osnažili i okrijepili. Naravno, svi smo mi kupili pokoji predmet za uspomenu.

Sutradan smo nastavili svoje putovanje prema Dubrovniku. U prelijepome sunčanom jesenjem danu zastali smo kod slapa Kravice, što nas je očaralo svojom neopisivom prirodnom ljepotom. Više njih od sudionika nisu još bili na hrvatskome moru, i kada su ugledali Jadran, zacaklile su im se oči od suza. Pogotovo kada smo ugledali Dubrovnik, kolijevku naše hrvatske povijesti i kulture, zanosno su promatrali ovaj prelijepi grad. Samo su se čuli uzdisaji očarani ljepotom i škljocanje aparata. U kasnim popodnevnom satima smo se ponovno vratili našem Međugorju. Naš uljudni domaćin Mijo nas nekolicinu odvezao autom do Podbrda. Putujući tamo,

pjevali smo prelijepu marijanske pjesme, potom smo se pridružili skupini mladih hodočasnika, koji su sa svojim svećenikom išli također Gospi, i tako smo smo s njima molili i pjevali. Zadnji dan sa molitvom opraštajući se od naše Nebeske Majke krenuli smo prema Mostaru, gdje smo imali mogućnosti sudjelovati na svetoj misi. Nakon toga smo se prošetali obalom Neretve i uživali u tome bajkovitom gradu. Vraćajući se svojim kućama uz puno duhovnog bogatstva zadovoljni doživljenim i viđenim, obećali smo kako ćemo jednoga dana ponovno posjetiti našu Gospu.

Anica Mandić i Katica Benčik

Gospa u međugorske svetištu

Četrdesetak vjernika iz Budimpešte na putu prema Kraljici Mira

Sambotelske „Djurdjice“ svečevale 20. jubilej

U Sambotelu nij toga što Hrvati ne bi imali na kulturnom polju, a sve to je stvoreno čez dva desetljeća. S djelovanjem je najprije začeo jačkarni zbor, potom su se združili zaljubljenici glazbe uz tambure i tako je utemeljen i muzički sastav. Od nedavno uz jačku i mužiku začeli su se na ritam obraćati kotrigr, oduševljeni Hrvati i Hrvatice, pod krovom gradske Hrvatske samouprave. Pokidob se je sjedište iz Kisfaludyjeve ulice pred kratkim odselilo u Ulicu Mari Jászai, kade i funkcionira od septembra Hrvatska čuvarnica, rođendansko svečevanje s malim zakašnjenjem, ali je održano 22. oktobra, u sobotu otpodne, u zaistinu familijarnoj atmosferi.

ni prilika sprohadjaju Šički junaki, ali i Petrovski tamburaši, a za peljanje zbora od lani je zadužena Zsuzsanna Fasching. To smo doznali u kratkom predstavljanju od Dore Horvat-Raffai, dopredsjednice Hrvatske samouprave u Sambotelu, veljek za pozdravnimi riči predsjednika Lasloa Škrapića. S minutom tišine smo se spomenuli na jur pokojne člane: Ferenca Milišića, Mariju Magdić, Jožefa Benčića, Zsuzsannu Kelemen, Katu Horvat i Johanu Geošić--Kulcsár. Potom su stupili na pozornicu jubilar i sa svečanim jačkarnim buketom, a folklorna grupa, čiji člani izajdu od samoga zbora nastavili su jačku uz tance. Za dar su četarske jačke donesli pjevači zbora „Rozmarin“ kot i duet „Danica“ iz Bika. Koliko

Došle su bivše članice jubilarnoga zbora, prijatelji i prijateljice od drugih gradišćanskih korusov (Petrovo Selo, Bike, Gornji Četar), a i nukići ter hižni drugi u velikom broju da se skupa svečuju dva desetljeća sambotelskoga hrvatskoga zbora. Ako se pod povećalo zame hištorija, onda je tribi reći da su Hrvati spomenutoga varoša jur prlje začeli s jačenjem još u Hrvatskom klubu, potom su pak utemeljili svoj krug, na inicijativu Kate Nemet-Harangozo i Geruške Nemet. Ljeta 1995. prvi put su nastupili na županijskom Hrvatskom balu. Dvi ljeti kasnije su se priključili i muži, dobio je zbor ime Djurdjice i peljanje je prikzela Zsuzsanna Kelemen. S njom su dvakrat dobivene srebrne kvalifikacije i širokim repertoarom su se predstavili sambotelski Hrvati po cijelom Gradišću, u Hrvatskoj i Austriji. Ljeta 2008. je snimljena i CD-ploča, onda jur pod dirigitiranjem Éve Szerdahelyi-Štefanić. Jačkare po poseb-

svega su si naučili mališani u sambotelskoj hrvatskoj čuvarnici čez ovo kratko vrijeme, to smo vidili u kratkoj jesenskoj predstavi s odgojiteljicom Eržikom Penzeš-Deli. Tamburaški sastav sambotelskih Hrvatov, koji zasad još nima imena, i dalje je držao u oduševljenju publiku ka je dobrovoljno dodala i svoju jačku uz muzičku pratnju. Još jedan tanac u izvedbi seniorov i slijedila je himna „Kad budu cvale djurdjice“ s velikom životnom slikom bivših i sadašnjih članov, sa suzami u oči, rođendanskom tortom i čestitkama za ovu lipu obljetnicu.

Tradicionalno martinjsko druženje

U hrvatskim naseljima u Mađarskoj katoličke crkve imaju svoga zaštitnika po kojem dobiju ime. Zbog toga najčešće datumi crkvenog goda vežu se za zaštitnikovo ime. Nije to drugačije ni u Martincima, gdje je slavljenje Martinja već duga tradicija. U večernjim satima, unatoč hladnu i kišovitu vremenu, ozračje je bilo, kao uvijek, odlično, posjetitelji, zahvaljujući prekrasnim nošnjama mogli su osjetiti duh starih vremena.

Krštenje vina uza sudioništvo martinačkog župnika Ilije Čuzdija

U organizaciji martinačkoga Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, u suorganizaciji Seoske i Hrvatske samouprave, uz potporu Zajednice podravskih Hrvata i mjesne Rimokatoličke župe, u petak, 11. studenoga, bilo je proštenje („bučura“), tj. Martinje. Tragovi običaja vezanih za svetoga Martina uglavnom se gaje u selima koja nose njegovo ime. Sveti Martin bio je jedan od najdražih svetaca u srednjem vijeku, katolički je svetac, prvi koji nije bio mučenik.

Budući da je ovo podravsko naselje ime dobilo po svetom Martinu, uvijek toga dana priređuju tu priredbu, ove godine već peti put zaredom, ali tradicija postoji već više od sto godina.

Program ovogodišnjega Martinja započeo je u prijepodnevnim satima u mjesnoj katoličkoj crkvi svečanom misom koju je služio martinački župnik Ilija Čuzdi. Nakon mise glavnu je ulogu imao šport, priređena je nogometna utakmica između santovačke i martinačke momčadi. Santovačka je momčad stigla i zbog toga što su Martinčani igrali utakmicu s njima u Santovu.

Ženski pjevački zbor „Korjeni“ i Krištof Petrinović

Ovaj put domaća je momčad postigla pobjedu.

Kulturni je dio programa počeo u večernjim satima. U Kulturnom centru „Josip Gujaš Džuretin“ okupilo se društvo. Na priredbi su bili, između ostalih, Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Jozo Solga, voditelj HDS-ova Ureda, Gabor Győrvári, ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu u Pečuhu, te predsjednici hrvatskih samouprava u okolnim naseljima. Na početku večeri gledateljstvo je pozdravila predsjednica martinačke Hrvatske samouprave Đurđa Sigečan zajedno s Krištofom Petrinovićem, ravnateljem spomenutog Centra. Program je nastavljen krštenjem vina uza sudioništvo martinačkog župnika Ilije Čuzdija, koji je govorio o svetom Martinu i o običaju koji se vežu za njega. Nakon krštenja mladoga vina Ženski pjevački zbor „Korjeni“ uz pratnju orkestra mladih svirača, pod vodstvom Zoltana Vizvarija odsvirali su nekoliko milozvučnih napjeva i otpjevali pokojnu prekrasnu podravsku pjesmu. Potom je počela večera, a zatim druženje uza svirku i pjevanje. Ovogodišnje martinjsko druženje završeno je u kasnim noćnim satima.

Luca Gažić

Šeljinci u Grubišnom Polju

Šeljinsko je izaslanstvo u petak, 4. studenog, otputovalo u Grubišno Polje kamo su bili pozvani na Dan grada. Zajedno s članovima Hrvatske samouprave grada priredbu su posjetili i bivši predsjednik šeljinske Hrvatske samouprave Đuso Dudaš i dogradonačelnica grada Anette Böröcz Kovács. Sudjelovali su na programima koje su organizirali povodom rođendana Grubišnjog Polja. Na taj događaj svake godine stižu gosti iz Šeljina kako bi i na taj način ojačali prijateljski odnos dvaju gradova.

Luca Gažić

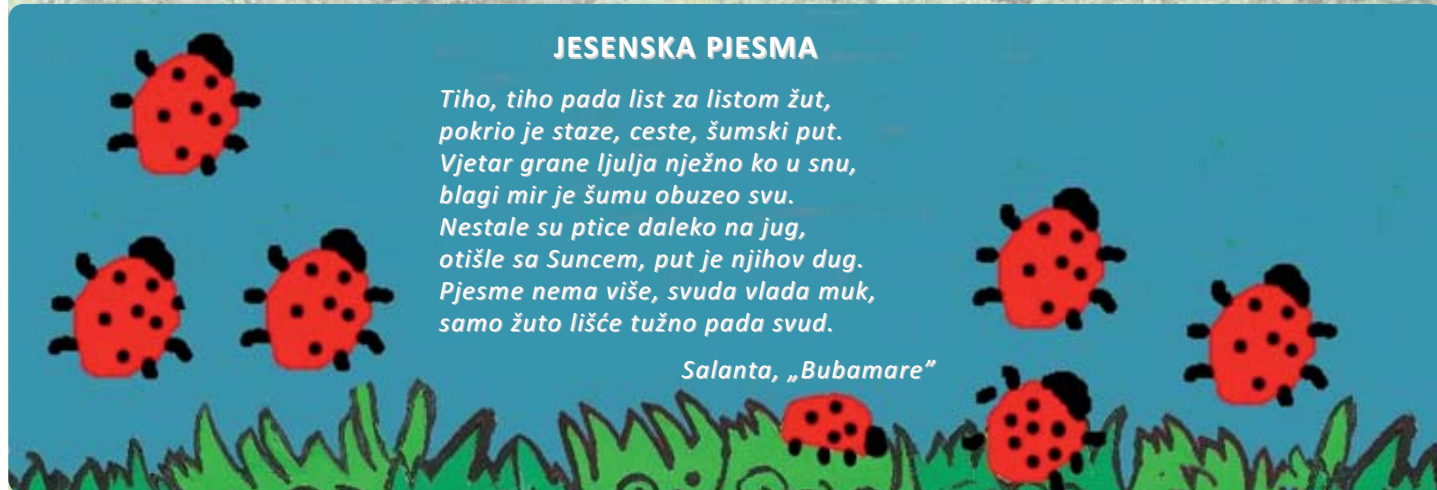
Ovako vide jesen polaznici salatskoga dječjeg vrtića, članovi skupine „Bubamare“, kaže teta Kristina koja nam je poslala njihove crteže i pjesmicu pod naslovom Jesenja pjesma.

JESENSKA PIJESMA

Tiho, tiho pada list za listom žut,
 pokrio je staze, ceste, šumski put.
 Vjetar grane ljulja nježno ko u snu,
 blagi mir je šumu obuzeo svu.
 Nestale su ptice daleko na jug,
 otišle sa Suncem, put je njihov dug.
 Pjesme nema više, svuda vlada muk,
 samo žuto lišće tužno pada svud.

Salanta, „Bubamare“

„Popevka“ našega kraja

Kulturni program „Popevka našega kraja“ u okviru priredbe Pomurskih jesenskih književnih dana organizirana je s namjerom da se Serdahelci prisjete dr. Vinka Žganca, međimurskog etnomuzikologa, koji je dio pomurskih popijevaka objavio u svojoj knjizi Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže. Knjiga je još uvijek putokaz mnogim zborovima, nastavnicima glazbene kulture. Stjepan Prosenjak, ravnatelj letinjske Glazbene škole, okupljenima je govorio o sakupljačkom radu etnomuzikologa na pomurskome području. Kulturnim je programom predstavljen djelić te bogate narodne glazbene baštine.

Program je započeo s najmlađima, s djecom serdahelskoga dječjeg vrtića koja su se pripremila s hrvatskim dječjim igrama s pomoću svojih odgojiteljica Katice Vuk i Gabike Prekšen. Učenice nižih razreda mjesne osnovne škole za tu su prigodu naučile poznate pomurske pjesme: Komaj čakam, Čuk sjedi i Kiša pada. Popijevke dobro zvuče i na tamburici, to su pokazali stariji učenici sa Žoltom Trojkom, nastavnikom glazbe, Odsvirali su Moj mož, domaj boš i Međimurje, kak si lepo zeleno. Vrhunac programa školske djece bila je koreografija međimurskih i pomurskih plesova u pratnji školskih tamburaša i pjevača. Zahvaljujući financijskoj potpori Hrvatskog zavoda „Stipan Blažetin“, u pomurske škole i dječje vrtiće odlazi Gordana Zvošec, stručnjakinja folkloru iz Hrvatske. Plesove je uvježbavala Žuzana Fabić Tišler, učiteljica i dopredsjednica Hrvatske samouprave. Mnogima u pomurskoj regiji omiljen je svirač harmonike Štef Prosenjak. Odmalena je učio svirati, ispratio je mnogo mladih parova na svadbama, svirao u kulturnoj skupini, balovima, zabavama, a još i danas uzme u ruke harmoniku, njegovo je sviranje prodiralo do srca, pa se cijela publika uključila u pjevanje. Štef Prosenjak poznavatelj je mnoštva kitica kod raznih popijevaka, koja još nisu zapisana. Članice pjevačkoga zbora Biseri Pustare odista su vrijedne poput bisera. S prekrasnim glasom njeguju pučke popijevke, a često uvježbavaju i igrokaze na kajkavskom narječju. Zbor vodi Biserka Tatrai Kiš. S dvije vrlo poznate popijevke: Međimurje, kak si lepo i Snočka sam sadila, obradovale su serdahelske gledatelje.

Pjevački zbor serdahelske škole

Štef Prosenjak s harmonikom

Serdahelski Mješoviti pjevački zbor Mura već ima dobar glas i na jednoj i na drugoj obali rijeke Mure. Nastupaju na mnogim mjestima i više puta su bili izabrani za središnju smotru Međimurske popijevke. Pjevači su u vrlo skladnom pjevanju otpjevali pjesme: Bil sem pre Muri, Moja ruža, Stopram sem se oženil. Voditeljica im je Marija Vargović.

Zadnja točka kulturnoga programa bio je nastup izvrsnih svirača tambu-

rice Sumartonskih lepih dečaka. Sastav svira već od 2002. godine i danas to čine već na vrlo visokoj razini. Nastupali su na mnogim mjestima od Budimpešte do Zagreba i Beča. Voditelj im je Grga Hodoš. „Lepi dečki“ su se obratili mlađim naraštajima s omiljenom zabavnom glazbom hrvatske estrade.

beta

MLINARCI – Roditeljsko vijeće Hrvatskoga dječjeg vrtića 26. studenog organizira Katarinski bal“ radi prikupljanja sredstava za razvoj ustanove. Bal će se prirediti u domu kulture, s početkom u 19 sati. Ulaznice se mogu kupiti u ustanovi za 3000 forinti, koja sadrži aperitiv, večeru i u ponoć hrenovke. Na balu će svirati Band Adria duo. Oni koji ne mogu ili ne žele pribivati balu, ustanovu mogu potpomagati karticom za pomoć u iznosu od tisuću forinti.

SERDAHEL – Zahvaljujući suradnji Zadarskog sveučilišta i serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“, od 16. do 20. studenoga 19 studenata za izobrazbu učitelja i odgojiteljica boravit će u spomenutoj školi na praktičnim vježbama. Već 15 godina ustanove surađuju, po običaju studenti će održati sate u svim razredima, u četvrtak će im biti organiziran izlet u Budimpeštu, a u subotu će pribivati na državnom Danu Hrvata.

LETINJA – Hrvatska samouprava toga grada 17. prosinca organizira izlet u Zagreb na Zagrebački advent. Zainteresirani mogu se prijaviti do 5. prosinca na telefonu 06 70 942 0424.

PEČUH – Tijekom zadnjeg susreta đakovačko-osječkog nadbiskupa mons. Đure Hranića i pečuskog biskupa mons. Györgya Udvardyja odlučeno je da će dvije ustanove radi pomaganja rada svećenika na jezicima narodnosti uzajamno pokloniti pet kompleta liturgijskih knjiga. Poklon-knjige na mađarskom jeziku u Đakovo je dostavio vlč. Attila Bognár, a hrvatska izdanja u Pečuh dovezao vlč. Ladislav Ronta. Knjige na hrvatskom odložene su na Pastoralnom vikarijatu Pečuške biskupije (Pečuh, Hunyadijeva 3). Svećenici kojima su potrebne mogu ih preuzeti ili jednostavno posuditi te nakon uporabe vratiti. Iz Đakova je u Pečuh poslano pet kompleta, tj. 110 komada knjiga, čitamo u Zornici nova.

DUŠNOK – U organizaciji Doma kulture Józsefa Attile, 3. prosinca 2016. godine, s početkom u 19 sati priređuje se III. dušnočki tamburaški festival. Sudjeluju: TO Fermata (Mohač – Pečuh – Baja), TS Prekovic (Tukulja), Orkestar Poklade (Mohač), TO Banat (Deska), Orkestar Babra (Budimpešta). Nakon koncerta slijedi plesničica, svira Orkestar Zabavna industrija. Opširnija obavijest: David Pozsonyi, 06-30/ 571-79-04; dusnokmuvhaz@gmail.com. Ulaz je na priredbu slobodan.

OSIJEK – Osječki ogranak Matice hrvatske već jedanaestu godinu organizira Dane Matice hrvatske u Osijeku. Jedan od mnogobrojnih programa ovogodišnjih Dana jest okrugli stol „Sigetska bitka i Nikola Šubić Zrinski u kulturnom pamćenju Hrvata i Mađara” koji će se održati 22. studenoga u 19 sati u Muzeju likovnih umjetnosti. Sudionici su dr. sc. Stjepan Blažetin (Pečuh), dr. sc. Denis Njari (Sambotel) i mr. sc. Vladimir Kalšan (Čakovec). Za kraj Dana predviđen je veliki međunarodni znanstveni skup „Hrvatski istok u Domovinskom ratu”, u suradnji s Institutom „Ivo Pilar” – Područnim centrom Osijek. Održat će se u zgradi Rektorata Sveučilišta u Osijeku 2. i 3. prosinca. U sklopu Dana predstavljen je roman „Vožnja na mjestu” Josipa Cvenića, „Razgovor s obraćenikom” Stjepana Tomaša te „Svemirske tuge” Vanje Zanze. Predstavljena je i Književna revija br. 1-2, posvećena prvoj hrvatskoj primabalerini Miji Čorak Slavenskoj. Večer s kantautoricom Lidijom Bajuk bit će 25. studenoga u 19 sati u Muzeju likovnih umjetnosti.

TUZLA, PEČUH – Narodno pozorište Tuzla bit će domaćin I. Festivala evropskog teatra Tuzla koji će se održati od 18. do 29. studenog 2016. Narečeni Festival natjecateljskog je značaja, a dodjeljivat će se nagrade za najbolju predstavu, najbolju režiju, najboljega glumca i najbolju glumicu.

U OFF programu I. Festivala evropskog teatra Tuzla bit će niz predstava, koncerata, predstavljanja knjiga, izložaba slika. U natjecateljskom dijelu posjetitelji Festivala moći će pogledati predstave Theatre Divadlo D21 Prag iz Češke, Beogradskoga dramskog pozorišta iz Srbije, Prešernovog gledališča Kranji Mestno gledališče Ptuj iz Slovenije, Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku, Satiričkog kazališta „Kerempuh” Zagreb, HNK Mostar, NP Mostar i BNP Zenica iz Bosne i Hercegovine. U okviru pratećega programa, posjetitelji narečenog Festivala moći će pogledati ove predstave: dvije predstave Narodnog pozorišta Tuzla iz Bosne i Hercegovine, Kazališta Virovitica iz Hrvatske i predstavu pečuskoga Hrvatskog kazališta Margit Kaffka „Boje i godine” u režiji Jasmina Novljakovića u subotu, 26. studenoga 2016. godine, s početkom u 19.30.

Gostujući nastup Hrvatske izvorne plesne skupine na Majdanu

Budimpeštanska Hrvatska izvorna plesna skupina, poput inih naših folklornih skupina, koristi se svakom prigodom za nastup, predstavljajući mađarskome građanstvu svekoliku hrvatsku baštinu. Dana 22. listopada 2016. bili su sudionici VI. festivala „Koccintós”, koju organizira istoimena plesna skupina. Na pozornici majdanskoga Kulturnog središta „Sándor Csoma Kőrösi” nastupili su mađarske i narodnosne plesne skupine i sastavi, poput sastava Kóborzengő, KUD-a Taban, plesne skupine Koccintós, mlađega i starijega naraštaja folkloraša Tébláb, sastava Babra, plesne grupe Csatangoló iz Isaszega, i ne u posljednjem redu budimpeštanska Hrvatska izvorna plesna skupina. Festival je prigodnim govorom otvorio ravnatelj narečenoga kulturnog središta Tamás Joós, a završen je plesničicom. Hrvatski su plesači ovom prigodom izveli splet bunjevačkih plesova, što će također biti na njihovu svečanome programu proslave 20. godišnjice postojanja 17. prosinca 2016., u Palači Dunav.

k. g.

Kazalište lutaka u Katolju

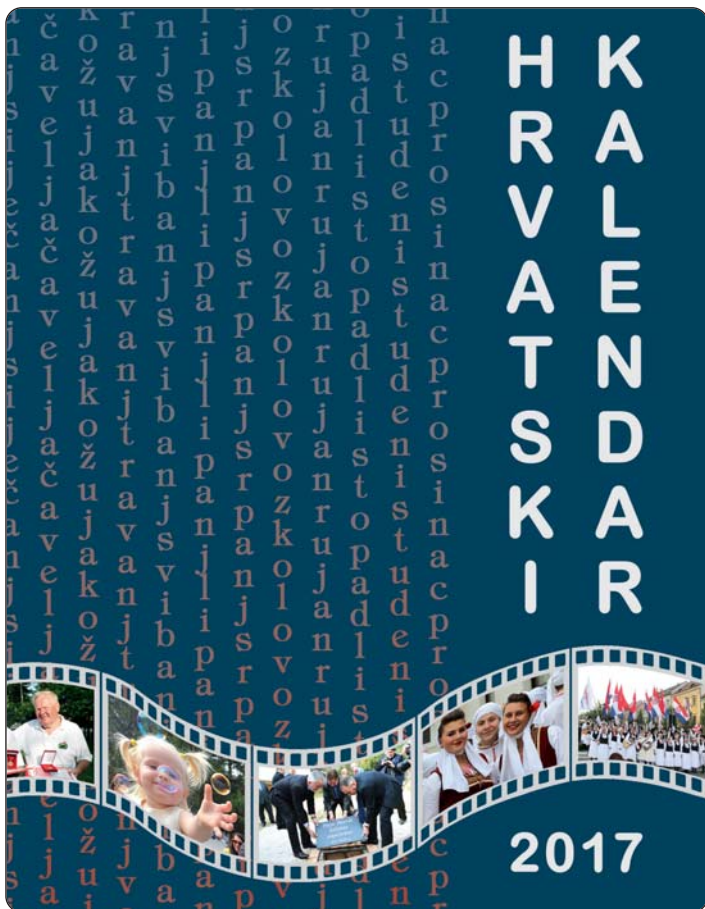
Preko pečuske Knjižnice „Győző Csorba”, katoljskoj je knjižnici omogućeno dvomjesečno mijenjati knjige. U sklopu te suradnje, u Katolju je gostovalo Kazalište lutaka „Grimosk színház” s komadom „Terülj, terülj, asztalkám”. Dvorana je bila prepuna djece, čak i odraslih. Odazvali su se i iz okolnih sela: Kikoša, Sadržebeta, Kameda i Surdukinja. Njih tišti ista sudbina: imaju sve manje stanovnika. Djeca su uživala i ustrajno pljeskala. Nadamo se da će nas spomenuto Kazalište lutaka dogodine opet posjetiti.

Guganka

Obnovljen Bunjevački križ u Sentivanu

Na ovogodišnjem Danu sela u bačkom naselju Sentivanu posvećen je obnovljen Bunjevački križ na mjesnome groblju. Kako nam uz ostalo reče predsjednik Jakab Tiszai, križ su 1861. podigli sentivanski Hrvati Bunjevci. Tijekom vremena križ je znatno oštećen, konačno je morao biti i srušen. Početkom 2016. godine Hrvatska samouprava sela Sentivana odlučila je o obnovi ovoga vjerskog spomenika. Obnova je ostvarena supotpomom Seoske samouprave. Zahvaljujući stručnosti mjesnog klesara Antala Steinera, križu je vraćen izvorni oblik. U okviru male svečanosti križ je posvećen 27. kolovoza ove godine. U nazočnosti mještana te Hrvata Bunjevaca iz okolnih naselja, posvetio ga je sentivanski župnik Gábor Muka.

Iz tiska je izašao Hrvatski kalendar 2017, na 240 stranica u boji. Po cijeni od tisuću forinta može se naručiti u izdavačkoj kući Croatica: 1065 Budapest, Nagymező u. 68; tel/fax: 269 2811; email: croatica@croatica.hu.

Hrvatska državna samouprava srdačno Vas poziva na

Izlaganje projektnih tema

koje će se održati 23. studenoga 2016. godine, s početkom u 11 sati u santovačkom domu kulture

U 11 SATI SVEČANO OTVORENJE

Jose Šibalin, ravnatelj santovačke škole
Ivan Guban, HDS-ov predsjednik

SUDIONICI

- ◆ BUDIMPEŠTANSKI HOŠIG
- ◆ PEČUŠKA HRVATSKA ŠKOLA „M. KRLEŽE“
- ◆ MARTINAČKA OSNOVNA ŠKOLA
- ◆ MOHAČKA OSNOVNA ŠKOLA
- ◆ ŠELJINSKA ŠKOLA „G. KISS“
- ◆ LUKOVIŠKA OSNOVNA ŠKOLA
- ◆ SALANTSKA OSNOVNA ŠKOLA
- ◆ PETROVOSELSKA HRVATSKO-MAĐARSKA NARODNOSNA DVOJEZIČNA OSNOVNA ŠKOLA
- ◆ SERDAHESKA OSNOVNA ŠKOLA „K. ZRINSKI“
- ◆ BAJSKA FANCAŠKA OSNOVNA ŠKOLA
- ◆ HOŠUD SANTOVO

Program se ostvaruje uz financijsku potporu Fonda za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa
NEMZ-KUL-16-0356

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

HRVATSKA SAMOUPRAVA PEČUH HORVÁT ÖNKORMÁNYZAT PÉCS

Zaklada Zlatko i Vesna Prica, Hrvatska samouprava Pečuh i Nefitno poduzeće Zsolnay Örökségkezelő imaju čast pozvati Vas na otvorenje izložbe iz fundusa

Likovne kolonije Tar
Radovi iz fundusa likovne kolonije
18. studenoga 2016. g. u 11.30 sati
Galerija Nádor

Prica 100
100 godina (1916–2016.) Zlatka Price
18. studenoga 2016. g. u 15.00 sati
Pečuška galerija

Izložbe ostaju otvorene do 29. prosinca 1016.